



24.Sayı'ya dair birkaç söz...

Merhabalar, Şiir ve Sanat Atölyesi'nin kadim dostları... 1/7/2020 - 1/7/2021 tarihleri arasında ayda iki sayı olmak üzere bir yılda toplam 24 sayıyı yayımlamış bulunmaktayız.

Eserlerini bültenimizde paylaşarak edebiyatımıza katkı sağlayan şair dostlarımızla; fikir, düşünce ve eleştirileri ile bize yol gösteren arkadaşlarımıza minnettarlığımı bildirmek isterim.

Bültenimizin I. YAYIN DÖNEMİNİ 24. Sayımız ile sonlandırmış olup bir süreliğine yayınıma ara vereceğiz.

Önümüzdeki dönem edebiyat adına başka platformlarda daha yeni projelerle yeniden birlikte olmayı umuyorum.

Emeği geçen tüm dostlarıma sevgilerimi sunuyorum. Dilimiz sürçtüyse affola! İyi ki varsınız! Hoşça kalın...

[M.E.]

BAYRAMLIK MENDİLLER

El öpenleriniz çok olsun çocuklar
Bugün bayram
Haydi, unutun masa başlarını
Alikoyan sizi ne varsa topraktan
Kuştan, böcekten alıkoyan ne varsa
Unutun şimdi çocuklar
Saklambaç oynayın
Düz ovada koşar gibi
Dokunun rüzgâra, bırakın nefesinizi
Ya da ilk defa, utanıp sıklımadan
Haykırın tüm sevginizi
Coşun, gülün, eğlenin
Bırakmayın ellerinizi, beraber düşün kalkın,
Düşün ki düşüktüğe çoğalsın hatıralar
Çoğalsın düşündükçe
Çevirin topaçları, uçurtmalar uçurun
Umutlarınızı bayrak yapın geleceğinize
Renklerden renk seçin örneğin
Kırmızı, sarı, yeşil, mavi
Boyayın aydınlık düşlerinizi
Bir elde fırça diğeri kır çiçekleri
"Merhaba" deyin hiç tanımadığınız çocuklara
Unutulmaz bir anı kalsın bu tanışma
El öpenleriniz çok olsun çocuklar
Yüreğiniz dert görmesin
Tatlı uykularla ersin geceniz nihayetine
Her sabah, karşılansın sizi güneşin gülüşü
Avluda oyunlar bitmesin
Cıvı cıvı kuş sesleri
Bir başka kokuyor bugün
Mevsim ilkbahar
Evlerde bayram telaşı hâlâ
Üst baş tertemiz
Ninemizden, dedemizden hatıra
Cebimizde bayramlık mendiller
Şeker tadında geçsin hep günleriniz
El öpenleriniz çok olsun çocuklar
Bayramlar sizin neşeniz
Dert görmesin yüreğiniz
Sofralarda çoğalsın sizinle bereket
Haydi çocuklar
Büyüklez sizi bekler şimdi el öpmeye
Uluşça birlikte çarpın yürekler...

Alper ÖZSAKINÇ

Efendime

Selam Olsun

Gönlüme ekim gülümüm,
Efendime selam olsun.
Aşkla beklerim ölümü,
Efendime selam olsun.

Allah'ın biricik kulu,
Kullar içinde en ulu,
Dümdüz, aydınlıktır yolu,
Efendime selam olsun.

Adı, semaya yazıldı,
Dağlar, taşlar hep yarıldı,
Tüm gönüllere kazıldı,
Efendime selam olsun.

Kainat hatırı için,
Gönüller, varlığı için,
Sevgiler, yarlığı için,
Efendime selam olsun.

Güvenilir, adı emin,
Ümmetine eder yemin,
Cennete hazırlar zemin,
Efendime selam olsun.

Yozcu, kurban olur sana,
Sevdadan düşer yoluna,
Ağlar, yürür yana yana,
Efendime selam olsun.

Hakan YOZCU

Gel Gayrı

Gel gayrı gittiğin yerden
Garip koyma beni buralarda,
bilirler.
Sen gittin diye, gereksiz
görürler.
Ser sefil olur, Ölür bu derler,
Gel gayrı gittiğin yerden
Bekletmezler, sensiz de
gömerler

Mustafa PARLAK

geceyi bekleyen düşünceye şiir

Geceye düşen ahenk
ardınca sıralanmış sesler
zamana bırakılan çelenk
vicdanı boğan eller
usulca çekip gitmek
sesler sesler sesler...

Korku yatağa girince
sarılır düşünceler
beni boğan ahenk
koynuma giren eller
beni boğan sesler

Geceyi bekler pusuda
saplanan hançer vicdan
geceye değen sesler
böler geceyi zaman...

Koynumda açtığı yara
ikiye böldü göğsüm
koynuma dolandı sesler
sesler bitirdi ömrümü...

Tahir SAĞIR

AHU GÖZLÜ

Bir ahu gözlüye meftun oldum ki;
Güneşin ısı, közüne benzer;
Bulut utancından göğe ağarır;
Şimşegin çakışı, gözüne benzer,

Kirpiği amansız bir ok misali;
Üstünde vasfetmiş pek çok misali;
Yanaktaki benler hiç yok misali;
Yusuf güzelliği yüzüne benzer.

Servi kıskanarak bakar boyuna;
Huriler, melekler hayran huynaya;
Çeşm-i gıryan akar Kevser suyuna;
Bülbülün avazı sözüne benzer.

Reyhani misk gibi, kekik harmanı;
Urfa ikliminden gönül fermanı;
Güllüğü sevene verir dermanı;
Sevdası ovanın düzüne benzer.

Türküler çığırışır, aldırır hazı;
Göğsünde inletir, ağlatır sazi;
Yanakları sanki misket kirazi;
Nur huzmesi onun özüne benzer.

Osman Bölükbaşı Dara

PAZAR AKŞAMI

mevsimler yıkılır
sofralar kurulur
sofralar talan edilir

eteklerinden erir dağlar
ben dağlara yürürüm
sisli şiirlere demlerler beni
seni düşünürüm
sönüverir çoban ateşleri

bu akşam da yeni bir şey yok
ömürdür, tükenmekte
olağan akışında trafik
olağan işleyişinde fabrikalar
hisli türküleri yine hisli
ve olağan parlıtısında şehir

Hüseyin Avni CENGİZ

Git (ME)k

Gitmek, tek kelime değil
İçinde adımlar ve nabız
Vedalar ve valiz var ...

Gitmek bir tercihin yarısı
Bazen kendi kararınız
Bazen zorunda kalırsınız ...

Gitmek bir paradoks
Çünkü bir yere gelmek için
Bir yerden gitmek gerekir!

Sanırım en önemlisi
Gitmek başlı başına bir eylem
İnsan değişir, dönüşür, yenilenir.
Tüm bunlara rağmen insan unutmaz,
Ve unutulmayacağını da bilir!

Ayşe İSMEYOĞLU

Portre

[Yüz ifadesi]

Asık suratlı bir bakışın hemen sonrasında gülümsemek
yüzün gerilen kaslarına ansızın inen
bir yıldırım refleksi gibidir
ama herkes için değil

gülümsemeye meyledenler bilir sıradan bu alışkanlığı
fotograf tapıcıları birkaç adım öne çıkınca
görünmez bir örtüyle yüzlerini kapatıp
kendi asık suratlarından türlü gülümsemeler üreterek

Gökyüzü çivit mavisine dönmeden önce
her gece vaktinde
uçurtmacı çocuklara özenirdim ben yine

[Poz]

Nefesini tutmuş bir bakışın hemen öncesini hayal etmek
hem fütursuzca hem de amaçsız
kameralara el sallama güdüsüne kapılanlar
kim bilir

belki de en riyakar duruşunun provasındalar
düşün ki senden başka

o karmaşık halini bilen var mı acaba
oturarak, ayakta veya gelişi güzel bir postür telaşındeyken

Gökyüzü safır mavisine dönmeden önce
her sabah vaktinde
uçurtmacı çocuklara özenirdim ben yine

[Giyim]

Gönüllü bir göz hapsinin azatlısı olanlar
alkışçılarının veya şakşakçılarının veya kendi yüzlerinin
üzüne

yüzsüzlerin resimlerini kopyalarken
can sıkıcı tapıcılarıyla birlikte
taparken veya birlikte tapınırken
bazen gıysileri onları taşırdı, bazen onlar gıysilerini
sanal rüyalarından gerçek dünyalar üretmeyi vadeden
yalancı aynalarla birlikte yürürlerdi

Gökyüzü gece mavisine dönmeden önce
her ikinci vaktinde
uçurtmacı çocuklara özenirdim ben yine

[Arka Plan]

Alkışçılarını görmüyor olmak şımarttırıyor belki
her yaptığı işe serenatlar dizilen zavallıların
sana yar olamayanlara bel bağlanan
dev bir gövde bağışlamayacak sana inan
çektüğün her resmin arka planında sürekli değişen o manzara
küçük bir illüzyondan başkası değil

bunu benden öğrendin şimdi
artık neye inanmak istiyorsan ona inan
Gökyüzü bebek mavisine dönmeden önce
her kuşluk vaktinde
uçurtmacı çocuklara özenirdim ben yine

Mehmet Ekici



Dokunsan kutsallaşacak sanki, bu aşksız hayal [m.e]



BERCESTE BEYİTLER

Bir seker-handeyle bezm-i şevke câm etdin beni
Nim sun peymâneyi sâkı tamam etdin beni
Nedim

Tatlı bir gülüşle beni sevk medisine kadeh ettin.
Ey Sakî! Gel sen bana kadehi yarım sun, çünkü
ben tamamen sarhoş oldum.

Çünkü bildin mü'minin kalbinde Beytullah var
Niçin izzet etmedin ol evde kim Allâh var
Kul Nesîmi

Ey insan! Biliyorsun ki müminin kalbinde Beytullah
var. Ona niçin hümet göstermiyorsun?
O evde Allâh Teala tecelli etmiştir.

Karacaoğlu, Gıyasettin Beyoğlu

50. YIL HESABI

Bağladım nefsimi zincir yulara
Dünyayı duvara astım; gel de gör.
Rahatı huzuru attım kenara
Çileyi bağrıma bastım; gel de gör.

Yürüdüm sel oldum, durdum göl oldum
Mazlumla, mağdura kıvrak dil oldum
Zulüm sıcağında serin yel oldum
Yürekte yüreğe estim; gel de gör.

Sonu hatırladım, ilki duyunca
Kula kul olmadım ömür boyunca
Hakkın zehirini içtim doyunca
Batılın balına kustum; gel de gör.

Abdurrahim KARAKOÇ

Kadın Şairler Antolojisi

Halide Nusret Zorlutuna
(1901-1984)

• Cumhuriyet'in ilk öğretmenlerinden, ilk kadın şair ve yazarlarındandır. Kerkük'te eğitim hayatına başlayan sanatçı, Arapça ve Farsçayı burada öğrendi. 1917'de Talebe Defteri dergisinin açtığı bir yarışmada "Ağlayan Kahkahalar" adlı öyküsü birincilik elde etti.

• Öğretmenlik heyecanlarını "Benim Küçük Dostlarım" adlı kitabında anlattı. Bu kitapta yazar, dönemin insan profiline de ayna tuttu.

• Kırklareli, Kars, Karaman, Urfa, Maraş, Sankamış, Ankara, onun öğretmenlik yaptığı Anadolu şehirleridir.

• 33 yıl öğretmenlik yapan Halide Nusret, ilk romanı Küller'i 1921'de yayınladı.

KUM SAATI

Bir kum saatinde erimiş gibi,
Zaman parça, an parça parça.
Hangi zalim oktur delen bu kalbi?

Göğsümden dökülen kan parça parça.
Benim değil artık, yaşamıyor dün.
Doğar mı doğmaz mı beklediğim gün? ...
Bu yalan dünyada ne var ki bütün,
Huzur parça parça, can parça parça.
Yaşanmamış ömre yan parça parça! ...

**KELİMELER
KAVRAMLAR**

HİKMET KAVRAMI

Hikmet adaletle hükmetmek, söz ve fiilde isabetli olmak, eşyanın hakikatlerini olduğu gibi bilmek ve onun gereğine göre amel etmek, sefihlik, cehalet ile fesattan menetmek ve sakındırmak anlamlarına gelir.

Hikmetin Kelime Anlamı

Hikmet kelimesini ele almadan önce bu kelimenin türemiş olduğu kökün anlamlarını incelememiz gerekir. Çünkü bir kelimenin fiil kökü, bize mânâsı ile ilgili ipuçları verir. Hikmet kelimesi, H-K-M kökünden türemiş bir mastardır. H-K-M kökünün sözlükteki başlıca anlamları şunlardır:

- Düzeltmek ve yoluna koymak için bir şeye engel olmak:
- İş sağlam yapmak, sağlamlaştırmak:
- Adaletle hükmetmek.
- Mahkemeye çıkmak.
- Sözde ve fiilde isabetli olmak, her şeyi yerli yerine koymak.

Hikmet kelimesi, Kur'an-ı Kerim'de on dokuz ayette yirmi defa geçmektedir. Bu ayetlerde geçen "hikmet" kelimeleri, buldukları ayetlere göre değişik şekillerde yorumlanmıştır.

HİKMET KELİMESİ,

- Allah için kullanıldığında eşyayı bilmek, onu sağlam bir gaye üzerinde vücuda getirmek şeklinde anlaşılır.
- İnsan için kullanıldığında ise, varlıkların bilmek ve hayır işlemek anlamlarına gelmektedir.

HİKMET, ilim ve amelden ibarettir.

HİKMET, kişiyi güzel ameller yapmaya götüren, kişinin ahlâkının olgunlaşmasını sağlayan sağlam ve faydalı ilim ve anlayış mânâsındadır. Bu yönüyle hikmet, İslâm'daki iman-amel bütünlüğüyle de alakalı bir kavramdır.

"İslâm hikmet dindir" denirse yanlış olmaz

KİTAPLARIN DÜNYASI

TÜRKİYE'NİN MAARİF DAVASI
NURETTİN TOPÇU

- Bize "siz ne iş yapar, ne vazife görürsünüz?" diye soranlara; "Bizim vazifemiz karakter yapmaktır, şahsiyet yaratmaktır." diye cevap vermede saadet buluruz.
- Kırk yıl boyunca öğretmenlik yaptım. Okula, mabede gider gibi gittim. Hiçbir derse abdestsiz girmedim.
- Hakikat aşkına sahip insanlar, cemiyetin içinde çoğalmadıkça, hakikat aşkı cemiyet içinde en yüksek ve muhterem yeri tutmadıkça ve hakikatin ihtirası cemaat içerisinde bir umumi cereyan, büyük bir hareket haline gelmedikçe, milli mektep gerçekten var olmayacaktır.
- Bugüne kadar İslâm'ın ve Kur'an'ım felsefesi yapılmamış olduğu düşünülürse ne kadar gerilerde olduğumuz kolayca anlaşılacaktır. Felsefi kültür, mektebin temel taşıdır. Eflatun akademisinin kapısında "geometri bilmeyen buradan giremez" levhası vardı. XX. asır mektebinin kapısına "felsefesi olmayan milletin mektebi olamaz" cümlesini yazmak gerekir.
- Gençlik, geleceğin tohumudur. Bu tohumun özüne bakarak yarınımızı keşfetmek mümkün olmayacaktır.
- Şuna inanınız ki dünyada hiçbir fetih, kaderin sırrına vakıf olanlar için, sınıf kapısını açmak kadar şerefli değildir.
- Edineceği bilgileri seçmeyip her görüp işittiğini öğrenen insanın bütün bilgileri faydasız ve değersizdir.
- İnsan, her an karşılaştığı hâdiselerle tasavvurları, onlar henüz zihnine yerleşmek isterken tasfiye etmesini bilmelidir.
- Halk, gelişmiş her şeyi bilebilir. Âlim ve mütefekkir ise ancak kendine lazım olan, kendini işleyen şeyleri bilir, pek çok şeyleri bilmekle öğünen hafıza hamalları, hayatta hiçbir baltaya sap olmayanlar, hiçbir işe yaramayanlardır.
- Çocuğa her şeyi öğretmek mektep, onu ne kadar düşüncesiz yapıyor! Daha ilkökulda bütün eşyanın bilgisini sunan, orta öğretimde cihan tarihini, cihanın coğrafyasıyla birlikte genç dimağlara aktarmak isteyen bugünkü mektep pek bedbahttır.
- Ruhlara istikamet verebilmekten uzaktır.
- Bize bir insan mektebi lâzım. Bir mektep ki bizi kendisi ruhumuza kavuştursun; her hareketimizin ahlâki değeri olduğunu tanıtsın; hâyâya hayran gönüller, insanlığı seven temiz yürekler yetiştirtsin; her ferdimizi milletimizin tarihi içinde aratsın; vicdanlarımıza her an Allah'ın huzurunda yaşamayı öğretsin.
- Muallimlik sevgi işidir, ruh sevgisidir. Ruhun ulvi olan isteklerine nefisinden her şeyi feda eden sevginin Ferdi ulaştırdığı örnek insan mertebesidir.
- Eğer çocuklar, büyüklerden daha kurnaz, yaşlılara çocuklardan daha ümitsiz bir hayatın kurbanı haline gelmişlerse... Orada muallim vazifesini yapamamıştır. Orada muallim yok demektir. Ve o diyarda muallimlik iflas etmiştir.
- Şüphe yok ki, tekniğin zamanımızda büyük bir önemi vardır ve onu iletirmeye çalışmak da vazifelerimiz arasındadır. Ancak okuldan insanı kovarak sadece tekniği geliştirmek ve insanı taniyecek olan ilimlerden de insanı çıkarmak, tekniğin insanın üstüne yükselttikten sonra tekniğin ayakları altında ezmek insanın ve insanlığın yükselişi değildir. Bu, insanın yıkılışıdır ve insanlığı yıkılışı bu felaketsiz adımdan doğacaktır.



ÇOCUK ve ÇOCUK EDEBİYATI ÜZERİNE... -Hikaye-

- Kitap Adı** : Küçük Prens
- Yazarı** : Antoine de Saint-Exupéry
- Ana Teması** : Küçük bir çocuğun bakışıyla büyüklerin farkına varamadıkları hatalar.
- Anahtar kavramlar** : Hayaller, anılar, hatalar, biçilen roller, talimatlar.
- Yaş Grubu** : 7 yaş ve üstü.
- Hikâye bir pilotun uçağıyla kaza yaparak sahra çölüne inmesiyle başlıyor. Pilotun bu çölde yolu Küçük Prens ile keşif. Büyüklerin talimatlarından, kendisine biçtiği rollerden çok sıkılan Küçük Prens, pilottan ona bir koyun çizmesini ister. Pilot ona kapalı bir kutu çizer ve kutunun içinde koyun olduğunu söyler. Bu resme hayran kalan Küçük Prens kendini pilota çok yakın hisseder ve başından geçenleri anlatmaya başlar. Küçük Prens kendi gezegenini ve yetiştirdiği gülünü bırakarak başka gezegenleri dolaşmış ve gittiği gezegenlerde yeni insanlarla tanışmıştır. Bunlar gezegeninde yalnız yaşayan ve her şeye hükmettiğini sanan Kral; Kendini beğenmiş adam; utancını unutmak için içki içen sarhoş; sürekli yaptığı hesabın başından hiç ayrılmamış iş adamı; fenerleri yazıp söndüren beçki; masa başından kalkmadan kaşiflerin edindikleri bilgileri yazan kaşif; demir yolu makasçısı ve insanlara zaman kazanmaları için susuzluk giderici haplar satıcı; çiçek, yılan, gül ve tilkidir. Her karakter günümüzdeki bir insan tipini temsil etmektedir.
- "Büyükler sayılardan hoşlanırlar. Onlara yeni bir dostunuzdan söz açtınız mı, hiçbir zaman size önemli şeyler sormazlar. Hiçbir zaman: "Sesi nasıl? Hangi oyunu sever? Kelebek toplar mı?" diye sormazlar. "Kaç yaşındadır? Kaç kardeşi var? Kaç kilodur? Babası kaç para kazanır?" diye sorarlar. Ancak o zaman tanıdıklarını sanırlar onu. Büyüklere: "Pembe kiremitten bir ev gördüm, pencerelerinde sardunyalı, damında güvercinler vardı" dersiniz, o evi bir türlü gözlemlerini önüne getiremezler. Onlara: "Yüz bin franklık bir ev gördüm" demeniz gerek. O zaman: "Aman ne güzel!" diye bağırırlar." Sözleriyle kitap insanların büyüdükçe hayal güçlerini kaybetmelerini, monotonluklarını, benciliklerini ve hatalarını eleştirmektedir.
- Kitap, her paragrafında ince mesajlar vermektedir. Değer verilen para, ünvan, makam mevki gibi şeylerin aslında ne kadar önemsiz olduğunu özenle vurgu yapılmaktadır. Aslında Küçük Prens gibi bütün bu değersiz şeyleri bir kenara bırakıp, "En iyi yüreğiyle görebilir insan. Gözler asıl görmesi gerekeni görmez" sırrı ile kendisinin yetiştirip üstüne titredikleri için ona ait olan gülüne döndüğü gibi özümüze dönmektir. Kendimizi yalnız hissettiğimiz bu dünya çölünde Küçük Prens'in "Çölü güzelleştiren, her yerlerde bir kuyu saklıyor olmalıdır" sözü ile kıymetini bilmemiz gereken değerlerimize sımsıkı sarılmamız.
- Küçük Prens her yaşa, her kesime, her bilgi birikimine sahip okuyucuya hitap eden ve herkesin kendine uygun mesajlar bulabileceği bir kitaptır.

HAZIRLAYAN: Gülay GÜRER

ANTRAKT

SİNEMA ve TİYATRO KULÜBÜ

ULAK Yönetmen Çağan Irmak'ın dördüncü sinema filmi. 25 Ocak 2008 tarihinde dünyayı keşfeden çocuklarına masallar anlatan bir gezgindir bu. Köylerin ağaları vardır dedik ya; yabancıları sevmeyenler, düzenlerinin bozulmasından korkan bu ağalar olur genellikle. Ulak'ın gezgini tehditkar bakışlara aldırmaz başlıyor bir köşeye topladığı çocuklara masalları anlatmaya. O masalı anlatmak günlerce sürecek; masalıcı ve çocuklar hep birlikte geceye sığınacaklar, yeraltına inecekler. Çok az yetişkin katılacak onlara... Köyün en akıllısı ile en delisi.

Bir gün bu köye bir yabancı gelir. Yabancıları sevmeyen köy sakinlerinin yabancıları sayesinde dünyayı keşfeden çocuklarına masallar anlatan bir gezgindir bu. Köylerin ağaları vardır dedik ya; yabancıları sevmeyenler, düzenlerinin bozulmasından korkan bu ağalar olur genellikle. Ulak'ın gezgini tehditkar bakışlara aldırmaz başlıyor bir köşeye topladığı çocuklara masalları anlatmaya. O masalı anlatmak günlerce sürecek; masalıcı ve çocuklar hep birlikte geceye sığınacaklar, yeraltına inecekler. Çok az yetişkin katılacak onlara... Köyün en akıllısı ile en delisi.



FİLMİN ALDIĞI ÖDÜLLER

27. Uluslararası İstanbul Film Festivali, Radikal Gazetesi Halk Ödülü, 3. İsmail Dümbüllü Ödülleri, 2008, En İyi Erkek Oyuncu, Çetin Tekindor

Filmdeki olayların gelişiminden, kullanılan isimlere kadar, hemen her unsur bir sembol denilebilir. Öyle ki Ömer'in babasına isyan sahnesinde, Mao'nun babasına isyanını, Mehmet'in kitabını okumaktan korkan ispiyoncu Hz. İsa'nın hain havarisini, Mehmet'in evine düzenlenen baskında Hz. Muhammet'i öldürme girişimini göremezseniz işiniz zor...

GELENEKSEL TÜRK TİYATROSU

- GÖLGE OYUNU -

- Bir ışık kaynağından yararlanarak iki ya da üç boyutlu herhangi bir nesnenin gölgesinin ya da izdüşümünün herhangi yere düşürülmesine gölge oyunu denir.
- Her ne kadar Türk kültüründe iki boyutlu tasvirlerden yararlanılarak yarı şeffaf bir perde gerisinde oynatılan Karagöz'ü gölge oyunu olarak biliyorsak da aslında perdede gördüğümüz tasvirlerin gölgeleri değil kendileridir.



Toplumların yaşamlarında din her zaman en belirleyici unsur olmuştur; bu yüzden gölge oyunu da daha çok dini anlatımlar için kullanılmıştır. Karagöz'den örnek verelim; Karagöz sahnesindeki beyaz perde dünyadır; tasvirler (kuklalar) insanlardır; arkadan vuran ışık ise ruhtur. Işık kapanınca ruh gider, perdedeki kuklalar yani dünyadaki insanlar görünmez aleme geçerler.

- Her toplum kendi folklorik özelliklerine, dünya görüşüne, dini yapısına, toplumsal ve ekonomik yapısına ve teknolojik seviyesine uygun olarak farklı gölge oyunu çeşitleri geliştirmişlerdir.
- Güneydoğu Asya'da gölge oyunu daha çok dini ya da tarihi (kahramanlık destanları vs.) konularda kullanılıyor, Türk toplumunda ise Karagöz Hacivat olarak biçimlenen gölge oyunu zaman zaman dini, bazen hiciv (taşlama), bazen de komedi unsuru olarak kullanılmıştır.

Yeşilçam Sineması

TÜRKAN ŞORAY



müzik

TÜRKÜLERİMİZ

CENGİZ ÖZKAN
(1967-SIVAS)



İlk öğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra, 1980 yılında İTÜ Türk Müsiki Devlet Konservatuarı Çalgı Eğitim Bölümü'ne başladı. 1991'de mezun oldu. İTÜ Türk Müsiki Devlet Konservatuarı'nda 2 yıl, İzmıt Belediye Konservatuarı'nda 2 yıl, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda 3 yıl süreyle öğretmen ve icracı olarak çalıştı. Yurt içi ve yurt dışında birçok konser verdi.

Kırmızı Buğday (1998), Ah İstanbul (2001), Saklarım Güzeliğimi (2003) ve Gelin (2005) adlı albümleri Kalkan Müzik tarafından yayınlandı. Yine 2001 yılında Kalkan Müzik'ten piyasaya sunulan bir diğer çalışması olan Yare Dokuma albümünün de Malatya Arguvanlı Türk Halk Müziği ses sanatçısı ve folklorcu Muharrem Temiz ile birlikte yapıtı. 2007 Eylül ayında bir özel televizyon kanalında yayına başlayan Pusat adlı dizide mahkûm bir ozan canlandırdı. 1989'da girdiği TRT İstanbul Radyosu'nda saz sanatçısı olarak çalışmaya devam eden Cengiz Özkan evli ve bir kız çocuğu babasıdır.

BİR AY DOĞAR

Bir ay doğar ilk aşamadan geçeden neydem neydem geçeden
Savka vurur pencereden bacadan neydem neydem yâr beni
Dağlar kısmış yolcum üstümüş nasıl edem ben
Uykusuz mu kaldın dünki geceden neydem neydem geçeden
Uyan uyan yâr sinece sar beni neydem neydem yâr beni
Dağlar kısmış yolcum üstümüş nasıl edem ben
Uyan uyan yâr sinece sar beni neydem neydem yâr beni
Dağlar harâmı açma yararı perişânım ben
Yüce dağ başından aşırım beni neydem neydem yâr beni
Tükemez derlere dilsürdün beni neydem neydem yâr beni
Dağlar kısmış yolcum üstümüş nasıl edem ben
Madem soysuz göynüm bende yoğudu neydem neydem yoğudu
Niyce doğru yoldan aşırım beni neydem neydem yâr beni
Dağlar kısmış yolcum üstümüş nasıl edem ben
Dağlar harâmı açma yararı perişânım ben
Aşığından getir eli boş değil neydem neydem boş değil
Söylerim söylerim göynüm hoş değil neydem neydem yâr beni
Dağlar kısmış yolcum üstümüş nasıl edem ben
Bir güzeli bir çirkin vemişler neydem neydem vemişler
Baş yastığı gendisine eş değil neydem neydem nasil edem ben
Dağlar kısmış yolcum üstümüş nasıl edem ben
Baş yastığı gendisine eş değil neydem neydem nasil edem ben
Dağlar harâmı açma yararı perişânım ben

TÜRKÜ'NÜN HİKAYESİ

Osmanlı'nın son dönemlerinde, bitmek bilmeyen savaşların ve cephelerin yaşandığı devirlerdir. Halil Hocaların genç ve güçlü oğlu, Muttalip Hoca'nın Kızı Aysel ile evlendirilmiş ve bu evlilikten iki kızları olmuştur. Seferberlik ilan edilince Aysel gelinin kocasına da celp gelmiştir.

Bildik törenler ve helalleşme ile cephelere sevk edilen yağız Anadolu delikanlılarından çoğunun geri dönme-yacağı bilinmektedir. Bu ihtimale rağmen "Allah'tan umut kesilmez" deyişi gereği herkes sevdiği kocası, oğlu, kardeşi ve arkadaşının bir gün çıkıp gelmesini umutla beklerti. Aysel gelin de eşinin geri döneceği günü yıllarca beklemiştir.

Bir gece gördüğü kötü bir rüya sonrasında, eşinin geri dönme-yeceğine karar vermiş ve yüreğindeki acısını dindirmeye çalışmaktadır. Bir bahar gecesi, küçük kızları uyurken, kendisini uyku tutmamış ve pencere aralığından odanın içine sızan ay ışığına doğru yönelmiştir. Pencereden başını dışarı doğru uzatıp, görebildiği ay ve ışığı ile aydınlatığı Güzyaka - Kızıtaç istikametini seyrederken, dudaklarından bu satırlar dökülmüştür. Ağıt, ay ışığı ile bir derleşme ve çekilen acılar içinde Allah'a yalvarışı, kadere de gizli bir ısıyanı işlemektedir. Aynı zamanda, bir endişe de dile getirilmiştir.

Zaman geçmiş ve eş cepheden dönmemiştir. Bu satırları, yataklarında uyumuş gibi gizlenen kızları duymuş olup, uzun yıllar sonra, onlarda kendi çocuklarına anlatmışlardır.

ESTETİK ve SANAT FELSEFESİ

RESİM & SANAT

Minyatür

Minyatür, çok ince işlenmiş ve küçük boyutlu resimlere ve bu tür resim sanatına verilen addır. Orta Çağ'da Avrupa'da elyazması kitaplarda baş harfler kırmızı bir renkle boyanarak süslenirdi. Bu iş için, çok güzel kırmızı bir renk veren ve Latince adı "minium" olan kurşun oksit kullanılırdı. Minyatür sözcüğü buradan türemiştir. *Bizde eskiden resme "nakış" ya da "tasvir" denirdi. Minyatür için daha çok nakış sözcüğü kullanılırdı. Minyatür sanatçısı için de "resim yapan, ressam" anlamına gelen nakkaş ya da musavvir denirdi.* Minyatür daha çok kâğıt, fildişi ve benzeri maddeler üzerine yapılırdı.

Bilinen en eski minyatürler Antik Mısır'da rastlanan ve M.Ö. 2. yüzyılda papirüs üzerine yapılan minyatürlerdir. Daha sonraki dönemlerde Yunan, Roma, Bizans ve Süryani elyazmalarının

da minyatürlerle süslendirildiği görülür.

Hıristiyanlık yayılınca minyatür özellikle elyazması İncil'leri süslemeye başladı.

Avrupa'da minyatürün gelişmesi 8. yüzyılın sonlarına rastlar. 12. yüzyılda ise minyatürün, süslenmek metinle doğrudan doğruya ilgili olması

gözletilmeye ve yalnızca dinsel konulu minyatürler değil dindışı minyatürler de yapılmaya başlandı.

Selçuklular döneminde de minyatüre önem verildi. Selçuklular'ın İran ile ilişkileri nedeniyle minyatür sanatı İran etkisinde kaldı. Mevlana'nın resmini yapan Abdüddeve ve başka ünlü minyatür sanatçıları yetişti. Osmanlı Devleti döneminde ise 18. yüzyıla kadar İran ve Selçuklu etkisi sürdü. Fatih döneminde, padişahın resmini de yapmış olan Sinan bey adlı bir nakkaş, II. Bayezid döneminde de Baba Nakkaş diye tanınan bir sanatçı yetişti.



Şiir tahlilleri akademisi

Enis Behiç Koryürek'in Harp Edebiyatı
Konulu Şiirleri

Kâzım ÇANDIR

Enis Behiç'in doğduğu yıllarda Osmanlı İmparatorluğu çöküş dönemindedir. 1911-1922 yılları Osmanlı Devleti'nin savaşlarla sürekli toprak kaybettiği, acı ve ümitsizlikten arttığı bir zaman dilimi olmuştur.

Enis Behiç'in şiirlerden "Vatan Mersiyesi", "Mersiye-yi Vatan", "Buhran", "Ey Meriç", "Harita Karşısında", "Mağluplar ve Guruplar 1 ve 2", "Ah... Ey Vatan!", "Sevgilim ve Kılıcım", "Niyaz" şiirleri I. ve II. Balkan Savaşı sırasında kaleme alınıp bu savaşları konu alırken; "Şair ve Hilâl", "Moskova", "Turan Kızları", "Kâbus", "Gemiciler 1-2", "Münzevi Çoban", "Süvariler", "Çanak kale Şehitliğinde", "Gurbet Duyguları", "Ordunun Duası", "Venedikli Korsan Kızı", "Uğursuz Baskın" adlı şiirleri ise, Birinci Dünya Savaşı sıralarında yazılmış ve adı geçen savaşı konu almıştır. Ayrıca "Ey Türkeli" Mudanya Mukavelesi Üzerine Kurtuluş Savaşı'nda kaleme alınmış bir şiirdir. Son olarak "Türk Askerleri" isimli şiiri Peşte'de 24 Nisan 1921'de yazılmış ve 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndaki (93 Harbi) Şıpka kahramanlarını konu edinmiştir.

Enis Behiç'in savaşı konu edinen en önemli manzumeleri, Balkan Savaşı hezimetinde yazılan, dönemin mersiyesi kabul edilen "Vatan Mersiyesi" ve "Mersiye-yi Vatan" dir. Namık Kemal'in ruhuna ithaf edilen bu şiirde şair, vatanın düştüğü içler acısı durumu anlatır. Balkan hezimetinin en güzel ve en acı şekilde anlatıldığı manzume budur. Şiirin altında "Balkan inhisarında, 3 Kânunusani 1913" tarihi vardır. Vatanın düştüğü durum yüzünden gözyaşına boğulduğunu söyleyen şair, her bendin sonunda önemli özetleyen "Gururum kırılmış, hayalim harap" mısraını tekrarlar. Bu mısra dillerde perileşik olmuş, ağızdan ağza o dönemde yayılmıştır. Lisedensınıf arkadaşları olan Hıfzı Tevfik Gönenşay, bu şiir için şu ifadelerde bulunur: "Daha lisede iken şiirle işigale başlamış, yazdığı güzel şiirlerle üzerine alâkayı çekmişti. Balkan Harbi felâketi, onun genç ve vatanperver ruhuna tükenmez bir ıstırabın en içli şiirlerini ilham etmişti.

Bütün giryelerden, bütün giryeriz
Elemelerden aldım, bu ilhamı ben.
Figanım pür ateş, kanım pür-atez,
Vatan çiğnenirken, perişan iken
Elemeler kalemden huruşan iken
Bugün ruh-ı şiirim enin, ey şebab!
Bugün saniham korkuyor nefhadan,
Hayalim kırılmış, gururum harap...
Yukarıya ilk kuplesini geçirdiğim, balad tarzında yazılmış bu uzun şiir, diyebilirim ki o meşum günlerin ıstırap ve matemini ifade eden en kuvvetli şiirdi."

Yine bir başka yazar, Turgut Hayrettinli, bu şiirle vurgu yaparak Balkan Savaşı manzumelerinin ilk olarak Enis Behiç tarafından yazıldığını söyler:

"Balkan felâketi memleketin hassas ruhları üzerine bir kâbus gibi çöktüğü sırada, bu acının şiir kıymetini haiz haykırışlarını belki ilk defa onun ağzından duyduğumuz. O ilk manzumeleri, az başarılı aruz parçalarıdır."

Şair, özellikle şiirin sonundaki bağlama bölümünde "Yakışmaz, yakışmaz bu muzlim kefen./ Vatan sen misin, ey sönen mahitab?.../ Benim şimdi zulmette âh eyleyen,/ Gururum kırılmış, hayalim harap..." sözleriyle ümitsizliğini tüm çıplaklığıyla ortaya koymuştur.

Fuzûlî'den ilham alarak yazdığı ve Şehbal'de Arif Hikmet'e, daha sonraki yayınlarda Faik Âli'ye ithaf ettiği, "Vatana Mersiye" isimli manzume de yine vatanın zor durumda kaldığı Balkan felâketiyle ilgilidir. 3 Şubat 1913 tarihinde yazılan manzume şair, vatanın ve milletin içine düştüğü güç durumu şöyle özetler:

Bir kanlı zulmet oldu, husûf eyleyip hilâl;
Düşmüş vatan, zaferle müşerref değil cidâl...
"Osmanlılık nişânına" aks etmemiş güneş;
Söndürmesin mi nûrunu artık bu inîfâl?
Çoktur elem hikâyesi Türk oğlunun, yazık...
Tarihe belki sığmayacak böyle bir melâl!
İbretle bak şu millete âid felâkete;
Her vak'a yükletir bize bir sermede vebâl.
Ulvi bir ıstırah ile ulvi diyâr için
Zâr ağla, ey gönül, ki ümid oldu pâymâl.
"Ertügrül'un yolunda" müebbed figâne gel;
Mâtemlerle mâtem için imtihâne gel!..

Sancâk muhakkar oldu meserret harâmîr;
Mâtem bu gün hamiyete bir ihtirâmîr.
Mâtem ki: Annesiz kalarak biz yetim iken
Hûnin bir ihtirâz ile düşman bi-kâmîr...
Efsûs... giryelerle bu kanlar yıkanmıyor;
Zîrâ bu bir cerihâ değil, katliâmîr!..
Âh... ağla, ağla!.. Ağla, fakat hiç unutmak ki:
Bir katrenin mukâbilî bin intikâmîr...
Makhûr şehkâlar ki yanar intikâm için
Osmanlı intibâhına kudsi peyâmîr!..

Namık Kemal'in etkisinin açıkça görüldüğü bu iki şiirde şairin, büyük bir üzüntü ve ümitsizlik içinde olduğu görülmektedir. Düşmanla çiğnenen vatanın bir hicran beldesine döndüğünü söyleyen şair, manzumelerin bazı bentlerinde felekle, vatanla ve hilale hasbîhâl eder. Şair feleğe sitemde bulunurken, büyük vatana gamın yakışmadığını ifade ederken, asla bu felâket devrini unutmayacağını sözlerine ekler.

Balkan Harbi döneminde yazılan manzumelerden bir diğeri "Buhran" adlı şiirdir. Şair, bu şiirde Osmanlı ordusunda karanlık bir bozulmanın olduğunu söylerken, Allah'tan adalet istemesine rağmen bunun gerçekleşmediğini vurgular. Şiirin onca ettiği dua kabul görmemiştir. Bu sebeple bunca cezanın sonsuz günahımızda verildiğini ifade eder. "Oldum ümid ü ye's ile ey Tanrı, tövbe-kâr/ Sen yoksa, âh... tövbe kabul eylemez misin?" diyerek âdeta bir isyana kalkışır. Bu şiirin yazılış tarihi 1 Mayıs 1929'dur. Balkan Harbi sırasında yazılan en önemli şiirlerden biri de "Ey Meriç" tir. Edirne'nin geri alınması sırasında yazılan bu manzume şair, asırlarca bizim olmuş "Meriç" nehri ile konuşur. Kardeşi "Tuna'nın elden gittiğini söyleyen şair çok üzgündür. Şiirin



tek tesellisi, Edirne'nin alınmasıyla birlikte "Meriç" olur. "Her emelden ye'se düşmüş, kalkamaz bir milletin./ Bir kadersiz milletin âhiyle cûş etmez misin?" sözleriyle hem onu hem de askerlerimizi galeyana getirmeye çalışır. Şair, Meriç'e seslenerek şöyle söyler:

"Senden ayrılırsak da zaten, ey Meriç, bir lâhza biz
Hâtıran ayrılmaz asla kalbimizden şüphesiz!.."

Menbain dağlar değil, tarihimin vicdanıdır;
Mansûbın derya deydirdi, ruhumun ummanıdır..."

"Harita Karşısında" isimli şiir 8 Mart 1929'da yazılmış ve Talebe Defteri'nde yayınlanmıştır. Kitaplarında yer almayan bu şiirde şair, Osmanlı'nın eski muhteşem günlerini anar ve "Gâlip kılıçla mağrur, iklimler geçirdik;/ Al bayrağım zemine serperdi penbelikler./ Al bayrağımla bizler mâziye renk verdik;/ Heyhât!.. O penbe yurdum zulmette şimdî inler!.." sözleriyle artık şanlı geçmişten eser kalmadığını acı bir şekilde ortaya koymuştur.

Aruz veznini musiki usullerine uygulamaya çalışan şair, yeni bir vezinle yazdığı "Mağluplar ve Guruplar 1" adlı manzume, "tarihin tacını, evyah, aldırırım şarkın elinden" diyecektir. Bu manzumenin yazılış tarihi 1 Ağustos 1929/14 Ağustos 1913'tür. "Mağluplar ve Guruplar 2" de "Gaflet sarhoşluğu o kadar çoktu ki dün,/ Sevdanın kevseri de harâm oldu bugün" sözleriyle milletin ve ordunun gâfletine vurgu yapar. Şiir, 17 Ağustos 1913 tarihinde yazılmıştır.

Talebe Defteri'nde yayınlanan "Ah... Ey Vatan" şiiri de yine şairin, Balkan felâketi yüzünden feryat ettiği bir manzumedir. Şair, her bendin sonunda "Ah... Ey vatan, ah... ey vatan!.." cümleleriyle iç çeker. Şiirin sonundaki "Hâtîme" bölümünde şair kanının vatana yadigar olmasını ister.

"Mecrûh olup göğsüm kanar;
Yâkût-ı milletir o kan...
Olusun kanım bir yâdigâr,
Ah... Ey vatan, ah... Ey vatan!.."

Yine musiki usullerinin nazma tatbikiyle oluşmuş "Sevgilim ve Kılıcım" isimli manzume kılıcıyla konuşan şair, ona şöyle seslenir:

"Sevgili kılıcım, kızmaya hakkın yok;
Yârimi sevmem ben vatanımdan çok!..
Zevceme aşkım borcu unutturmaz,
Cenk ile akacak hûnumu durdurmaz..."

Manzumenin devamında şair, kılıcına seslenmeye devam ederek, sevgilisini kiskanmamasını, çünkü onun, kendisi savaşa giderken erkenden kalkıp kendi elleriyle kılıcını boynuna astığını ifade eder. Şair ve sevgilisi için vatan sevgisi her şeyden önce gelir.

"Niyaz" da şair, vatani için Allah'a duada bulunur. Vatani "müşfik, güzel kadın" a benzetilen şair; bu topraklar üzerinde ebediyen "Türk'ün izi olsun" sözlerini duasına ekler. Şiir, 14 Teşrinievvel 1328'de kaleme alınmış, 18 Temmuz 1330'da Talebe Defteri'nde yayınlanmıştır.

Enis Behiç'in Birinci Dünya Savaşı yıllarında, dönemin savaş atmosferini anlatan pek çok manzumesi mevcuttur. Bunlardan Süleyman Nazif'e ithaf edilen ve "Fuzûlî'den ilham alınarak yazılan "Şair ve Hilâl" adlı metinde, "dedim, dedi" redifini kullanarak vatanın uyandığını, milletin din ve milliyetinin farkına vardığını anlatır. Ziya Gökalp'la tanıştıktan sonra onun Turancı fikirlerinden etkilediği görülen şairin, bu şiirde yine eski kahraman ecdadını andığı görülür. "Yıldızlar eski demlere bir nağme besteler/ken, "dinler ümit içinde uzaklarda ülkeler", "bir gizli nur ufuklara âtiyi müdeleler." Ayrıca yakut bir nehirden tanyeri yikanır. Turanlı bir peri elmas kılıç çeker gibi tarihimizin mehabetli sözlerini yazar. Uzaklar yakınları beklerken, gelenleri karşılamak için yollara Turan kadınları çıkar!..

ÇEVİRİ ŞİİRLER atölyesi



BİR TEK SENSİN SEN

Rainer Maria Rilke
[1875 - 1927]

Geceleri ağlayarak
Yattığımı söyleyemediğim sen,
Özü beni bir beşik kadar yoran.
Benim yüzümden uyumadığımı
Bana söylemeyen sen:
Bu hasreti gidermezsek
Nice olur hâlimiz?

Sevenlere bir baksana,
İtiraf etmeye başlar başlamak
Nasıl da yalan söylerler.

Sensin yalnızlığımın tek sebebi.
Tek seni karıştırabilirim.
Bir süre sensin o, sonra yine uğultu
Ya da iz bırakmayan bir koku.
Ah! Kaybettim hepsini kollarımda,
Bir tek sensin, sen, tekrar tekrar doğan:
Sana hiç bir zaman sarılamadığımdan,
vazgeçemiyorum senden.

Çeviri: Gülbahar Kültür [1966]

EN YÜKSEK KULENİN TÜRKÜSÜ

Arthur Rimbaud
[1854 - 1891]

Dönmeli, geri gelmeli,
O sevdalar çağı.

Dayandım nasıl da
Unutamam bir daha artık,
O korkular, kaygıların
Uçup gitti göklere.
Bir belalı susuzluk
Kabartıyor damarlarımı.

Dönmeli, geri gelmeli,
O sevdalar çağı.

Bir çayır gibi tapkı
Unutulmuş bir kıyıda,
Karamukların, günlüklerin
Çiçek açıp büyüdüğü,
O yabanıl uğultusunda
Korkunç pis sineklerin.

Dönmeli, geri gelmeli,
O sevdalar çağı.

Çeviri: İhan Berk [1918 - 2008]